

"Pobleten m: 223

14 Mai 1941.

Grønland i 1000 Aar

Peter Freuchen i Det nye Grønland

Foreningen *Det nye Grønlands* Medlemmer samledes i Aftes i Kvindernes Bygning til et Foredrag af Peter Freuchen. Det skulde synes umuligt at sige noget nyt og fængslende om Grønland i denne Forsamling. Men Peter Freuchen fastholdt sine Tilhørere fra Begyndelsen til Slutningen med en levende Skildring af det, de kendte i Forvejen. Grønland steg frem i tusindaarigt Perspektiv.

Alt gaar langsomt i dette Land. En Mosart er hundrede Aar om at vokse sig saa stor som en Femøre, og de gamle Nordboeres Stier staar endnu med sikre Aftryk mellem Tomterne af deres Husruiner og fra Husene til Brønden. — Ogsaa Folkestammens Udvikling har været langsom. Men nu er Grønlænderne et selvbevidst Folk, som forstaar at styre deres egne Sager. Civilisationen har ikke udslettet, men udviklet deres værdifuldeste Egenskaber. Jeg vil skrive en Bog om Grønland, udrød Peter Freuchen, og vende mig imod Knut Hamsun, som skildrer den fredelige aflukkede Fjord, hvor Menneskene lever i primitiv Troskyldighed og Fred indtil den modbydelige Udvikling kommer med Trafik og Fabrikation og tordriver dem alle sammen.

Saadan gaar det slet ikke til! Grønlands Udvikling, siden jeg var der for første Gang i 1906, beviser, at Menneskene udvikles med Civilisationen. I Grønland er nu Velstand og Velvære skabt af Arbejdet, og endnu bedre, Grønlænderne har faaet noget at tænke paa. Ellers sad de bare og gloede dumt, naar de ikke var paa Fangst!

Peter Freuchens Foredrag gav baade lys Anerkendelse, mandig Kritik og dristige Sammenligninger. Bifaldet var stort, da Formanden Harry Søiberg til Slut bragte ham Forsamlingens Tak.

Vidi.

'Friday' (Folgebild 'Pobskun')
2 Mai 1941. Nr: 211A.

LØRDAGS-FOREDRAGET:

Peter Freuchen om Grønland

I Morgen kan vi igen byde vore Medlemmer et af de helt store Arrangementer. Alle Drenges Ven, Polarforskeren, Forfatteren, Filmmanden Peter Freuchen, har lovet at fortælle om det aktuelle Grønland, og vise en Film, der skildrer Træk af Eskimoernes Liv.

Peter Freuchen oplyser om Filmen, at Billederne er samlet gennem en Række Aar, lige fra 1932 og op til de sidste Dage før Krigsudbrudet. Det er Skildringer af

Eskimoernes Liv og Færden, der er et Glimt af Knud Rasmussen, og der er Billeder af Oberst Lindbergh, da han

sammen med sin Hustru kom flyvende for at besøge Ekspeditionen oppe i det yderste Nord.

Og saa tilføjer Peter Freuchen med et Smil: Jeg vil gerne skrive Autografer, men kun til de Samlere, der har Autografbogen med!

Foredragssalen er denne Gang for lille til at rumme de mange, der vil møde op til den interessante Eftermiddag, og for at begrænse Tilgangen til ca. 300, der kan faa ordentlige Pladser, udleveres der mod Forevisning af Medlemskort paa Forhaand Billetter i Politikens Telegramhal. De kan hentes fra 1 Dag Kl. 14 og saa længe de rækker, — vi raader dem, der vil med, til at skynde sig.

Foredraget begynder som sædvanlig Kl. 16, men Indgangen vil ikke blive aabnet før Kl. 15.

Politik m: 197.

18 april 1941.

Carl Benrens, fru Rønneknamp-Holst
o. m. fl.

Maleren Albert Hecquet har aabnet
en Udstilling af sine Arbejder hos Chr.
Larsen paa Højbroplads.

Tandlæge Fritz Busch er død paa et
Sanatorium ved Silkeborg, hvor han for
tre Uger siden havde taget Ophold for at
søge Helbredelse for en Hjertelidelse. Den
Afdøde, der kun blev 56 Aar gammel,
etablerede sig i Fjor som Tandlæge i
Skibby i Hornsherred, hvortil han kom
fra en stor Praksis i Valby, som han
maatte opgive paa Grund af sin Hjerte-
lidelse.

Otto Møller 65, Politimester C. L. Bach
63, Civildommer Chr. Thygesen, Roskilde,
63, Overlæge, Dr. med. Tage Iversen, In-
valideforsikringsretten, 62, Overlæge, Dr.
med. H. A. Sølling, Horsens Kommune-
hospital 62, Grosserer Hans Carl Broge
59, Fængselsinspektør J. H. Wandall 57,
Inspektør ved Universitetets kemiske La-
boratorium Karin Thaulow 67, Grosserer
P. Westergaard 56, Grosserer, Papirhand-
ler Aage Frederiksen 55, Direktør Axel
Rasmussen 49 og Lektor ved Polyteknisk
Læreanstalt, Dr. phil. Stig Veibel 43 Aar.

Runde Aar i Dag: Læge Jens Andreas
Toft 70, Læge Poul Kofoed Jensen, Aar-
hus, 50 og Læge Hagbard Vestergaard,
Charlottenlund, 50 Aar.

Grønland under dansk Styre

Vi skabte et lykkeligt og dygtigt Folk

Fra en grønlandsk Skole. Fotografi fra Jette Bangs Grønlandsbog.

DE ulykkelige Forhold Verden over
har nu ogsaa ført Grønland ind
under nye Forhold, og enhver Dansk
er optaget af, hvilken Skæbne den
eskimoiske Befolkning vil faa, og hvor-
ledes det, der sker, vil virke paa den.

Det er da nødvendigt at betragte
Grønlands og navnlig Grønlandernes
Vilkaar under dansk Styre, fordi de er
saa enestaaende i Verden. Grønland har
været et lukket Land, det eneste, hvor-
til man ikke kunde løse Billet eller
fragte et Skib og aflægge Besøg efter
eget Tykke. Det var Landet, der gem-
tes bag et gammelt Systems Mure, men
ogsaa Landet, hvor Menneskelykken
groede sikkert og kraftigt. Dette har vi
Lov at skrive paa vor Kreditside. Det
danske Styre har aldrig været ude ef-
ter Berigelseshandel deroppe, i alt
Fald ikke saa længe mindes kan. Der
førtes af de skiftende Direktører og
Ministre stadig en Politik, der udeluk-
kende var dikteret af Hensyn til Be-
folkningen.

Det beskyttede Folk

Jeg har paa mine Rejser efterhaanden
besøgt alle eksisterende Eskimofolk og en
hel Del andre arktiske Mennesker, og jeg
har set med egne Øjne, at Danmark brugte
sin Magt efter bedste Hensigt, og at Re-
sultatet blev derefter. Det er sandt, at
et saadant Afspærringssystem alle Dage
maa være udsat for Kritik. Fremskridtet
lader ofte vente længe paa sig, og Lan-
det selv virker lidt sløvt ved det Billede,
det giver af Handel og Initiativ.

Jeg skal ikke her tale Politik, men
faktiske Oplysninger maa agitere for sig
sely. Intet andet end det, at

tet Dyr udryddet, der havde økonomisk
Betydning. Nationens Tarv var altid først.

Jeg har truffet Sygdomme i arktiske
Lande, der grasserede forfærdeligt og øde-
lagde Befolkningen, ja endog dræbte dem
i Tusindvis. Her tænkes dels paa Køn-
sygdomme, der f. Eks. i Labrador har ud-
ryddet Eskimoerne paa Østkysten. Men
ogsaa andre Epidemier er stort set holdt
helt ude fra Grønland eller dog begræn-
set til enkelte Distrikter. De senere Aars
hurtige Skibe har naturligvis gjort det
mere muligt for Bakterier at leve ube-
mærket under en Overfart end før, men
et fortrinligt Lægekorps har holdt dem i
Skak. De nye Tiders hygiejniske Foran-
staltninger har bragt Befolkningen paa
Fode. Se, hvor de stiger i Tal — 18,000
Mennesker lever nu deroppe i velbyggede
Huse, de gamle Jordhytter findes nu kun
som Museumsgenstande ved enkelte Ko-
lonier. Det er sunde Mænd og Kvinder,
der bor i Grønland. Tredoblede siden
Hans Egedes Tid.

Gode Kaar for Børnene

Og her er det paa sin Plads at huske
paa den Børneforsorg, der findes i Grøn-
land. Jeg husker fra mine unge Dage,
hvordan forældreløse var Udskud, der
sloges med Hundene ved Foderstederne.
De gik i gammelt udslidt Tøj i den skar-
pe Vinterkulde. Nu er Forældreløse un-
der Opsyn, nu anbringes de i gode Fan-
gerhjem og lærer Erhvervet og udstyres
med de første Fangstredskaber. Alle i
Grønland er i Dag beskæftigede.

Enhver kan læse, enhver kan skrive.
Hvordan tror man det staar til andre Ste-
der? Naar undtages Sovjeteskimoerne,

dansk Styre

Vi skabte et lykkeligt og dygtigt Folk

Fra en grønlandsk Skole. Fotografi fra Jette Bangs Grønlandsbog.

DE ulykkelige Forhold Verden over har nu ogsaa ført Grønland ind under nye Forhold, og enhver Dansk er optaget af, hvilken Skæbne den eskimoiske Befolkning vil faa, og hvorledes det, der sker, vil virke paa den.

Det er da nødvendigt at betragte Grønlands og navnlig Grønlandernes Vilkaar under dansk Styre, fordi de er saa enestaaende i Verden. Grønland har været et lukket Land, det eneste, hvortil man ikke kunde løse Billet eller fragte et Skib og aflægge Besøg efter eget Tykke. Det var Landet, der gemtes bag et gammelt Systems Mure, men ogsaa Landet, hvor Menneskelykken groede sikkert og kraftigt. Dette har vi Lov at skrive paa vor Kreditside. Det danske Styre har aldrig været ude efter Berigelseshandel deroppe, i alt Fald ikke saa længe mindes kan. Der førtes af de skiftende Direktører og Ministre stadig en Politik, der udelukkende var dikteret af Hensyn til Befolkningen.

Det beskyttede Folk

Jeg har paa mine Rejser efterhaanden besøgt alle eksisterende Eskimofolk og en hel Del andre arktiske Mennesker, og jeg har set med egne Øjne, at Danmark brugte sin Magt efter bedste Hensigt, og at Resultatet blev derefter. Det er sandt, at et saadant Afspærringssystem alle Dage maa være udsat for Kritik. Fremskridtet lader ofte vente længe paa sig, og Landet selv virker lidt sløvt ved det Billede, det giver af Handel og Initiativ.

Jeg skal ikke her tale Politik, men faktiske Oplysninger maa agitere for sig selv. Intet andet arktisk Land har undgaaet at overfløjes med Guldsgere, baade dem, der gravede og huggede i Jorden efter selve det gule Metal, og de andre, der tog værre fat.

Jeg har set Pelsjægere i Kanada, der brugte Stryknin og derved ødelagde Vildtbestanden, saa Sult blev de Indfødtes Lod. I Grønland er Jagt ikke tilladt med skadende Midler. Jagtlove er overalt gældende. De kom først sent i mange Egne, og ofte burde vel Indsigten i Vildtets Kaar have været større. Men i Grønland er in-

tet Dyr udryddet, der havde økonomisk Betydning. Nationens Tarv var altid først.

Jeg har truffet Sygdomme i arktiske Lande, der graserede forfærdeligt og ødelagde Befolkningen, ja endog dræbte dem i Tusindvis. Her tænkes dels paa Kønssygdomme, der f. Eks. i Labrador har udryddet Eskimoerne paa Østkysten. Men ogsaa andre Epidemier er stort set holdt helt ude fra Grønland eller dog begrænset til enkelte Distrikter. De senere Aars hurtige Skibe har naturligvis gjort det mere muligt for Bakterier at leve ubemærket under en Overfart end før, men et fortrinligt Lægekorps har holdt dem i Skak. De nye Tiders hygiejniske Foranstaltninger har bragt Befolkningen paa Fode. Se, hvor de stiger i Tal — 18,000 Mennesker lever nu deroppe i velbyggede Huse, de gamle Jordhytter findes nu kun som Museumsgenstande ved enkelte Kolonier. Det er sunde Mænd og Kvinder, der bor i Grønland. Tredoblede siden Hans Egedes Tid.

Gode Kaar for Børnene

Og her er det paa sin Plads at huske paa den Børneforsorg, der findes i Grønland. Jeg husker fra mine unge Dage, hvordan forældreløse var Udskud, der sloges med Hundene ved Foderstederne. De gik i gammelt udsidt Tøj i den skarpeste Vinterkulde. Nu er Forældreløse under Opsyn, nu anbringes de i gode Fangershjem og lærer Erhvervet og udstyres med de første Fangstredskaber. Alle i Grønland er i Dag beskæftigede.

Enhver kan læse, enhver kan skrive. Hvordan tror man det staar til andre Steder? Naar undtages Sovjeteskimoerne, hvor heller ingen Analfabeter findes, saa er Skolegangen slet eller ingen langs Ishavets Rand.

Fiskeriets Opblomstring

Og danske Orlogsmænd har værnet Fiskefjordene mod fremmede Rovfiskeres Angreb. De grønlandske Fiskerier er af forholdsvis ny Dato. Selvfølgelig har Befolkningen fisket før Dauske kom til Landet, men kun til eget Behov. Hvad man skulde spise og ikke mere. Nu er Fisk Landets vigtigste Udførselsartikel, og net-

op samtidig med, at Sælfangsten tog af blev det Landets Redning, at Fisken tog til. Fremmede Storfiskere i langtfarende Skibe kan ofte rovfiske og tømme Fjordene. Det værnede vi Eskimoerne imod. Grønlænderne ejer Fiskekuttere langs Kysten. Søgaende Baade, motordrevne og velholdte. Det har ofte vakt fremmede Sagkyndiges Beundring at se den Dygtighed og Omhu, hvormed Redskaberne behandledes, og ingen dansk Fisker har bedre Orden i sit Kram end en grønlandsk Kollega.

Grønlænderen og de Hvide

Kendt er det, at Landsraad og Kommuneraad samles som her i Danmark i tilsvarende Forsamlinger, og Forhandlingerne præges af Forstand og parlamentarisk Træning. Landet maa af alle siges at være i Fremskridt, og Linjen kan kun til Skade for Udviklingen brydes.

At Detaljer burde være anderledes er givet. At Folk fra fremmede Himmelstrøg finder meget absurd og skævt er sikkert. Men ofte grunder det sig i manglende Viden om hvorfor og hvortil. Fortrøstningsfuldt tør jeg paastaa, at Amerikanerne vil imponeres af det, de faar at se. I hvert Fald naar de skal sammenligne med deres egne Alaska-Eskimoer og deres Vilkaar. En Grønlænder er af Naturen stolt, og det danske Styre har alle Dage vedligeholdt hans Selvagtelse. Der var ingen Seen ned paa ham, fra „Den hvide Mand"s Side. Mange blandede Ægteskaber blev til

denskonkurrencen. For glemmes maa det ikke, at hvad vi har erfaret og opsamlet gennem Hundrede af Generationer, skulde disse af Naturen isolerede Folk springe igennem paa nogle faa Aar. Haster det med at revolutionere, før Folket er modent?

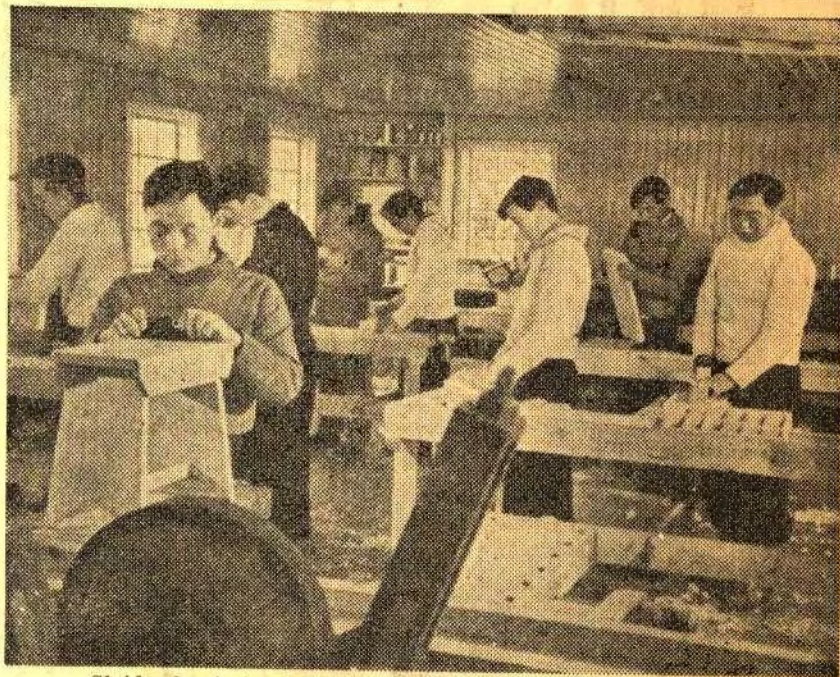
Nu ligger Krigen over Verden, og Grønland er blevet inddraget. Hvad Fremtiden vil bringe for vor Koloni deroppe, ved ingen i Dag. Men det ved vi, at der lever et Folk deroppe under bedre Kaar end noget andet arktisk Folk. Sunde og dygtige. Tit og mange Gange sagde Knud Rasmussen og jeg til hinanden, naar vi saa den rige Fangst i Hudson Bugten, at om Grønlænderne med deres Dygtighed havde saadanne Jagtmarker, hvor var de da lykkelige.

Men dog er Husene bedre, Helbredet stærkere end i andre arktiske Lande. Maa-ske er Befolkningen for troskyldig til nye Forhold. Aldrig er de endnu blevet snydt og beløjet i Handelsejemed.

Landet forsynes stedse sikkert og rigeligt, aldrig har daarlige Priser holdt Skibe borte og stillet Befolkningen blot, som set er mange andre Steder.

Og de Danske, der virkede deroppe gennem mere end to Hundrede Aar var vel ikke alle Ørne tilhobe. Det vilde næppe heller være sundt. Men det var hæderlige Mænd, og deres Virke skabte Agtelse hos Befolkningen; hvilket andet eksotisk Land tør sige det?

Isolationen tør maaske være forbi nu,

Sløjdundervisning i Godthaab. Fotografi fra Jette Bangs Bog.

Lykke for begge Parter og skabte Generationer af handledygtige Slægter Landet til Gavn.

Beskedent lever Grønlænderne, men aandeligt vaagne. Fire Aviser og Blade taler deres Sprog om Menneskenes Sind deroppe. Møder med Taler og Forhandling holder dem i Aande, og de unge dygtige Mænd og Kvinder, der kom til Danmark og lærte, kom hjem, ikke blot med et Haandværk men ogsaa med Viden og Sans for Fremskridt.

Isolutionspolitiken

At disse ikke stærkere krævede Løsen fra Isolutionspolitiken, taler sit eget Sprog. Ikke at den nogen Sinde blev det endelige. Den førtes for at gøre sig selv overflødig, men den blev holdt for at værne Befolkningen, til den Dag kom, da de selv var modne til at være ude i Ver-

hvem ved? Men hvad der end sker, saa er det sikkert, at intet andet Styre kunde have skabt den Befolkning, der findes i Dag, og som vil paatvinge enhver, der kommer dertil, Respekt og Beundring.

Og dette er et Resultat, dansk Styre tør rose sig af.

Peter Freuchen.

Bellahøj-Føllet nu Hingst til 7500 Kr.

Holbæk, Torsdag.
POLITIKEN PRIVAT

Under det store Jubilæumsdyrskue i 1938 paa Bellahøj blev paa Husmandsbruget derude født et Føl, hvortil Tusinder af Københavnerne stod Fadder. Dette Føl har nu udviklet sig til en 3aarig Frederiksborghingst, som i Dag af Ejeren, Bolsmand Valdemar Jørgensen, Lykkens Prøve ved Holbæk, er solgt til Ibsker Hesteavlforening paa Bornholm for 7500 Kroner.

Jules Jørgensen nr. 35
11 feb. 1941

Fransk Grønlandsbok vekker forargelse i Danmark.

**Kvinner som blir
„lånt bort mot
brennevin“.**

Peter Freuchen i „Eskimo“.

En fransk bok er nylig utgitt. Det er en Grønlandsbok „Det tukkede land“ av Goncourt-prisvinneren Roger Verceles. Boken har vakt den største opsikt i Danmark og særlig har den bragt forakeren og forfatteren Peter Freuchen i harnisk.

I sin omtale av boken skriver Freuchen bl. a. etter å ha påpekt en rekke meningsløse påstander fra den franske forfatters side om forskjellige forhold i grønlandske havner:

„Dette og meget annet er nok til å vise hvor rivende galt det naturvidenskapelige er.

Men verst er en skildring av at grønlanderne i motorbåt kommer ut til fliskeskibene og tilbyr sine kvinner for brennevin. Kapteinen kan ha henne i tre døgn for en flaske rom, i seks døgn for to flasker.

Hvis dette ikke er perfidi, er den aldri uttalt. Her har dansk styre i mange år beskyttet Grønland. Lærere og opdragere har vært der oppe.

Senere fortelles om „dette saare skrebelige folk“, at deres kvinner „lett lader sig bedaare af den usleste værkebrudne olding“ og må bevoktes av krigsskib for ikke å bli bragt ombord til fremmede.

Og det danske styre får sin „karakteristikk“. Det fortelles at de franske sjøfolk ikke får gå i land og ta vann. De kan tørste ihjel til sjøs, og de må dra til Baffinsland og kjøpe vann til 250 franc pr. tonn, skjønt de kan høre vannfallene plaske inne på Grønlands kyst.

Grønlanderne kulturstandpunkt er prist og rost over hele verden og så kommer denne stuefranskmannen og setter en plett på folket der oppe.

Løgn og bakvaskelse! Det er havner i Grønland; det er aldri nektet et skib vann der oppe. Det hele tjener til å bakvaske danske og grønlandere. De danske offiserer fremstilles som menn en kan få til å endre beslutning og svike plikten ved en historie. Det er så galt som noe.

Dere unge grønlandere i Danmark! Dere som har dannet foreningen Ka-

helheten uvesentlige „kvinnelån“ i Verceles bok må betegnes som et meget varsomt retusjert lån fra en ekspert.

Verceles bok om Grønland er en smuk bok; vi bør glede oss over den begeistring, vår skjenne koloni har tendt hos den franske Goncourtprisforfatter, og De bør ta et par andre briller på og lese den om igjen.

Vennlig hilsen

Deres hengivne

Steen Hasselbalch.

Peter Freuchen i „Eskimo“.

En fransk bok er nylig utgitt. Det er en Grønlandsbok „Det lukkede land“ av Goncourt-prisvinneren Roger Vercel. Boken har vakt den største opsikt i Danmark og særlig har den bragt forsøken og forfatteren Peter Freuchen i harnisk.

I sin omtale av boken skriver Freuchen bl. a. etter å ha påpekt en rekke meningsløse påstander fra den franske forfatters side om forskjellige forhold i grønlandske havner:

„Dette og meget annet er nok til å vise hvor rivende galt det naturvidenskapelige er.

Men verst er en skildring av at grønlanderne i motorbåt kommer ut til fiskeskibene og tilbyr sine kvinner for brennevin. Kapteinen kan ha henne i tre døgn for en flaske rom, i seks døgn for to flasker.

Hvis dette ikke er perfidi, er den aldri uttalt. Her har dansk styre i mange år beskyttet Grønland. Lærere og opdragere har vært der oppe.

Senere fortelles om „dette saare skrebelige folk“, at deres kvinner „lett lader sig bedaae af den usleste værkbrudne olding“ og må bevoktes av krigsskib for ikke å bli dragt ombord til fremmede.

Og det danske styre får sin „karakteristikk“. Det fortelles at de franske sjøfolk ikke får gå i land og ta vann. De kan tørste ihjel til sjøs, og de må dra til Baffinsland og kjøpe vann til 250 franc pr. tonn, skjønt de kan høre vannfallene plaske inne på Grønlands kyst.

Grønlandernes kulturstandpunkt er prist og rost over hele verden og så kommer denne stuefranskmannen og setter en plett på folket der oppe.

Løgn og bakvaskelse! Det er havner i Grønland; det er aldri nektet et skib vann der oppe. Det hele tjener til å bakvaske danske og grønlandere. De danske offiserer fremstilles som menn en kan få til å endre beslutning og svike plikten ved en historie. Det er så galt som noe.

Dere unge grønlandere i Danmark! Dere som har dannet foreningen Kaladit, frem med en protest mot denne boken. Vi må alle stå vakt om dansk kolonistyre og dets resultater, vi som kjenner det unge, moderne Grønland, kan ikke tåle at en slik bok står uimotsagt“.

Men Vercel har også funnet sine forsvarere i Danmark, bl. a. Steen Hasselbalch som i et åpent brev i „Politiken“ skriver til Peter Freuchen.

Kjære Peter Freuchen.

Tenk, at De tross årene presis er den samme, som da våre vete skiltes! Nu har snart hele pressen anmeldt Roger Vercel: „Det lykkelige land“ og uttalt glede over den fremmede dikters varme hyldest til Grønland.

Jeg vil ikke insinuere, at Vercel har lest Peter Freuchen, men De burde kunne tenke Dem den mulighet, og i så fall vil han bl. a. i „Storfanger“ side 42—50 ha fått sådanne inntrykk av, at selv grønlandere i visse tilfelle kan være like så skjodesløse overfor, deres kvinner som alle andre folkeslag på kloden, at det i

helheten urvesentlige „kvinnelån“ i Vercels bok må betegnes som et meget varsomt retusjert lån fra en ekspert.

Vercels bok om Grønland er en smuk bok; vi bør glede oss over den begeistring, vår skjønn koloni har tendt hos den franske Goncourtprisforfatter, og De bør ta et par andre briller på og lese den om igjen.

Vennlig hilsen

Deres hengivne

Steen Hasselbalch.

6 feb. 1941.

«En nederdrekkelig bok om Grønland».

Fransk forfatter gjør seltsomme naturiakttagelser og påstår han kan kjøpe en grønlanderinne for en flaske rom.

Peter Freuchen på storslakt.

Under titelen «En nederdrekkelig bok om Grønland» skriver den rettferdighetssøkende og temperamentsfulle danske forsker og forfatter Peter Freuchen i Politiken om en fransk bok som er kommet ut, en Grønlandsbok, «Det lukkede land» av Goncourt-pristager Roger Verceel:

«La meg først anføre at romanen foregår om bord i en damper med 80 manns besetning som fisker på Grønland, og her er av offiserer bare en kaptein, en styrmann på 23 år, en maskinmester og en radiotelegrafist! Det er mange andre maritime feiltagelser, og til sammen gir de en munnsmak av hvordan det er fatt med sakkunnskapen.

I Baffinsland driver man sel opp på land og slår dem i hjel med køller, så skjelettene ligger så tett på strandbredden at hjerneskalene knaser under støvlesålene når man går... ærfugl og villender legger egg langt ut i august måned til glede for skipsfolkene.

Dette og meget annet er nok til å vise hvor rivende galt det naturvitenskapelige er.

Men verst er en skildring av at Grønlanderne i motorbåt kommer ut til fiskeskipene og tilbyr sine kvinner for brennevin. Kapteinen kan ha henne i tre døgn for en flaske rom, i seks døgn for to flasker.

Hvis dette ikke er perfidi, er den aldri uttalt. Her har dansk styre i

mange år beskyttet Grønland. Lærere og oppdragere har vært der oppe. Grønlandernes kulturstandpunkt er prist og rost over hele verden og så kommer denne stuefranskmann og setter en plett på folket der oppe.

Senere fortelles om «dette saare skrøbelige folk», at deres kvinner «lett lader sig bedaare af den usleste værkbrudne olding» og må bevoktes av krigsskip for ikke å bli brakt ombord til fremmede.

Og det danske styre får sin «karakteristikk». Det fortelles at de franske sjøfolk ikke får gå i land og ta vann. De kan tørste ihjel til sjøs, og de må dra til Baffinsland og kjøpe vann til 250 franc pr. tonn, skjønt de kan høre vannfallene plaske inne på Grønlands kyst.

Løgn og bakvaskelse! Det er havner i Grønland; det er aldri nektet et skip vann der oppe. Det hele tjener til å bakvaske danske og grønlandere. De danske offiserer fremstilles som menn en kan få til å endre beslutning og svike plikten ved en historie. Det er så galt som noe.

Dere unge grønlandere i Danmark! Dere som har dannet foreningen Kaladit, fram med en protest mot denne boka. Vi må alle stå vakt om dansk kolonistyre og dets resultater, vi som kjenner det unge, moderne Grønland, kan ikke tåle at en slik bok står ulmotsagt.

PETER FREUCHEN

*Agfelposten nr 629.
15 Des 1938.*

Min annen ungdom.

Peter Freuchen: *Min annen ungdom*. Gyldendal, København.

Det er alltid en glede å lese Peter Freuchens bøker — den vidtfarende danske, som næsten alltid er på farten, hvis han ikke akkurat sitter hjemme på sin øde ø og skriver bok i smien på Enehøje. Mangt har han oplevet i sitt omflakkende liv på høie breddegrader og andre kanter av kloden. Han har alltid noget på hjerte og han beretter på en inntagende og humørfylt måte som får en til å kose sig i hans selskap. Han har en egen evne til å ta livet som det faller og menneskene med. Han ser det komiske i en situasjon og utleverer offeret med glede om det er en god venn eller forfatteren selv.

I «Min annen ungdom» beretter Freuchen bl. a. om en stor reise med Knud Rasmussen, og her får vi mennesket Rasmussen slik han var på ferdene, en storstilet fyr og strålende kamerat, som struttet av forskerglede og virketrang. Under lesningen har man stadig følelsen av at Freuchen sitter der med et smil i øiekroken — full rev som han er. De innfødte har han et eget tak på — man merker hans kjærlighet til eskimoene, selv var han jo første gang gift med en eskimokvinne, Navarana, som han omtaler med den største ærefrykt og beundring. Freuchen, som måler sine to meter, synes ikke å la sig affisere av at han må sette av endel tær — man er da polarfarer! Han forteller løst og fast, tykt og tynt om hverandre — ikke alt like viktig eller verdifullt selvsagt. Av og til kan han også levere ut private ting som ikke hører hjemme i en bok.

Det er ikke bare livet i Arktis — hvor han har virket i 18 år — Freuchen skildrer i sin nye bok — det er like meget sitt liv på sydligere breddegrader han gir oss et blick inn i. Med vaske-ekte humør forteller han om dengang han sammen med 800 andre søkte direktørstillingen ved Zoologisk Museum og var den ene av de to det kunde være tale om. Den andre fikk jobben. Muntert skildrer forfatteren også en biltur fra Oslo til Kristiansand for å møte Knud Rasmussen ombord i Amerika-båten — en tur som bringer ham op i et smugler-eventyr. Av og til streifer Freuchen inn på Nansen og Amundsen, menn han beundrer i høieste grad.

I sin omtale av Grønland kommer han inn på grønlendernes selvangst og gir der den stadig gjentatte påstand om at norske selvangere har bevirket at de innfødtes fangst på vestkysten er avtatt så sterkt. En påstand blir ikke riktigere fordi om den gjentas til stadighet. Det har også en viss interesse å lese forfatterens opplysning om at enkelte deler av Grønland ikke var dansk land på et visst tidspunkt — noget ganske annet blev jo påstått under saken i

Haag. Forfatteren peker også på det helt urimelige i at den danske regjering nekter en fellesreise av danske turister til Grønland — til vårt eget land som han kaller det. Danske skattydere er moralsk berettiget til å vite hvad deres penger går til og til å studere landet, så man får det rette inntrykk av det, som Freuchen sier.

O. A.